

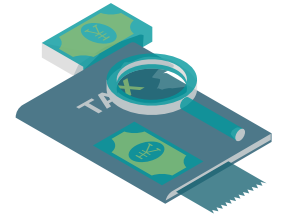
การคัดเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพ จากข้อมูล Firm inspection report

ช่วงปลายปีต่อเนื่องถึงช่วงต้นปีเป็นช่วงเวลาที่บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่พิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีของกิจการ เพื่อเสนอให้ผู้ถือหุ้นพิจารณาแต่งตั้งในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี (Annual General Meeting: AGM) บทความนี้จึงมุ่งหมายที่จะเสนอแนะข้อมูลเชิงคุณภาพสำหรับกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจคัดเลือกผู้สอบบัญชี โดยการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในรายงานการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี (firm inspection report)

การคัดเลือกผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์อย่างไรต่อกิจการ

การที่รายงานทางการเงินจะมีคุณภาพและน่าเชื่อถือได้นั้น ผู้สอบบัญชีถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อความถูกต้องของรายงานทางการเงินที่ผู้บริหารเป็นผู้จัดทำตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้รายงานทางการเงินสะท้อนเนื้อหาสาระทางเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานที่แท้จริง ซึ่งจะเป็นกลไกในการคุ้มครองผู้ลงทุนในตลาดทุน โดยช่วยให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของตลาดทุนไทย และดึงดูดให้ผู้ลงทุนเข้ามาลงทุนในตลาดทุนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถระดมทุนได้ในต้นทุนที่เหมาะสม

การตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสำคัญอย่างไร

การที่ผู้สอบบัญชีจะสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพนั้น ระบบการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยผลักดันให้ผู้สอบบัญชีในสังกัดปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากการปฏิบัติงานสอบบัญชีไม่สามารถทำได้โดยลำพัง กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานร่วมกับทีมตรวจสอบ และต้องมีเครื่องมือและระบบงานต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นับตั้งแต่ปี 2553 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้เข้าตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนอย่างสม่ำเสมอตามหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง โดยสำนักงานสอบบัญชีแต่ละแห่งจะได้รับการตรวจอย่างน้อย

เพื่อให้มั่นใจว่า สำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนมีระบบควบคุมคุณภาพงานที่เพียงพอและน่าเชื่อถือว่าจะสามารถดูแลให้ผู้สอบบัญชีในตลาดทุนที่สังกัดสำนักงานสอบบัญชีปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนอย่างมีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง

1 ครั้งในรอบ 3 ปี

ทั้งนี้ ก.ล.ต. จะแจ้งผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีใน **firm inspection report** เพื่อสื่อสารให้สำนักงานสอบบัญชีนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งที่ผ่านมา ก.ล.ต. ยังสนับสนุนให้กรรมการตรวจสอบขอ firm inspection report จากสำนักงานสอบบัญชี เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านคุณภาพเป็นหลัก

ข้อมูลสำคัญใน firm inspection report ที่สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี

firm inspection report มีข้อมูล 3 ส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อกรรมการตรวจสอบในการนำไปใช้ตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีที่เหมาะสมกับกิจการ ดังนี้

สรุปผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี

ประเด็นที่พบจากการตรวจระบบควบคุมคุณภาพ

ภาคผนวก 3 ข้อมูลเชิงสถิติที่เป็นตัวชี้วัดคุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality Indicators : “AQIs”)

สรุปผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี

องค์ประกอบตาม TSQC 1	คะแนน
Leadership Responsibilities	ดี (2)
Ethics	ดี (2)
Client Acceptance	ดี (2)
Human Resource	ดี (2)
Engagement Performance	ยอมรับได้ (3)
Monitoring	ยอมรับได้ (3)
คะแนนเฉลี่ย	ดี (2.35)

ผลการประเมินระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี แบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตารางสรุปผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีแบ่งเป็น 6 องค์ประกอบตามที่มาตรฐานการควบคุมคุณภาพกำหนด โดยจะแสดงข้อมูลคะแนนผลการประเมิน แบ่งเป็น 5 ระดับ เริ่มตั้งแต่ 1 (ดีมาก) 2 (ดี) 3 (ยอมรับได้) 4 (ต้องปรับปรุง) จนถึง 5 (ไม่ผ่าน) โดยท้ายตารางจะสรุปข้อมูลสำคัญที่ ก.ล.ต. ตรวจพบ รวมถึงเรื่องที่สำนักงานสอบบัญชีควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการปรับปรุงระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี

ประเด็นที่พบจากการตรวจระบบควบคุมคุณภาพ

ข้อมูลส่วนนี้อธิบายถึงผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีในแต่ละองค์ประกอบ ในรอบการตรวจล่าสุด ซึ่งมี 6 องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ดังนี้

(1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน (Leadership Responsibilities)

หัวหน้าสำนักงานสอบบัญชีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยการกำหนดนโยบายที่แสดงให้เห็นว่า คุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน สื่อสารและดูแลให้สมาชิกทุกคนในสำนักงานสอบบัญชีทราบและปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว อาทิ การประเมินผลและการจ่ายค่าตอบแทนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านคุณภาพ การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ เป็นต้น

(2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ (Ethics)

การปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องของสำนักงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชี และสมาชิกในสังกัดถือเป็นหัวใจของการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี โดยเฉพาะเรื่อง การรักษาความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเชื่อมั่นต่อการทำหน้าที่ของผู้สอบบัญชีและคุณภาพของรายงานทางการเงิน ดังนั้น สำนักงานสอบบัญชีจึงต้องจัดให้มีกระบวนการสอดส่องดูแลให้มั่นใจว่า สำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีในสังกัดปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ

(3) การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานแต่ละงาน (Client Acceptance)

การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าเป็นกระบวนการสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาถึงความเสี่ยงของลูกค้าสอบบัญชี ควบคู่ไปกับการพิจารณาถึงปริมาณ และความซับซ้อนของงาน โดยเปรียบเทียบกับทรัพยากรของสำนักงานสอบบัญชี ทั้งในด้านความเชี่ยวชาญและเวลาในการปฏิบัติงานสอบบัญชี เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ผู้สอบบัญชีและทีมตรวจสอบจะสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

(4) ทรัพยากรบุคคล (Human Resources)

สำนักงานสอบบัญชีต้องจัดให้มีกระบวนการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานทุกระดับมีความรู้ ความสามารถ และเวลาที่เพียงพอในการปฏิบัติงานตรวจสอบ อาทิ การฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการมีระบบประเมินผลที่ผลักดันให้พนักงานมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

(5) การปฏิบัติงาน (Engagement Performance)

การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีคู่มือการตรวจสอบและแนวการตรวจสอบที่ครบถ้วนตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมถึงมีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาหารือทางเทคนิค จะทำให้มั่นใจได้ว่า ผู้สอบบัญชีในสังกัดและทีมตรวจสอบมีแนวทางการปฏิบัติงานและเครื่องมือเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีคุณภาพตามที่มาตรฐานวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

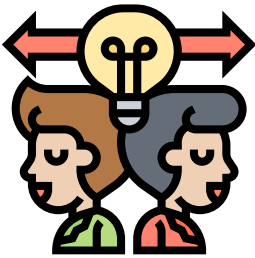
(6) การติดตามผล (Monitoring)

การจัดให้มีกระบวนการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพและละเอียดเพียงพอ จะช่วยสนับสนุนให้สำนักงานสอบบัญชีพบข้อบกพร่องที่สำคัญได้อย่างทันท่วงที เพื่อที่สำนักงานสอบบัญชีจะสามารถแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวได้ในเวลาที่เหมาะสม

ภาคผนวก 3 ข้อมูลเชิงสถิติที่เป็นตัวชี้วัดคุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality Indicators : “AQIs”)

AQIs เป็นข้อมูลเชิงสถิติที่เป็นประโยชน์ต่อกรรมการตรวจสอบในการสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีที่เหมาะสมกับกิจการ โดย firm inspection report จะเปิดเผยข้อมูล AQIs ของสำนักงานสอบบัญชีเปรียบเทียบกับ AQIs ของสำนักงานสอบบัญชีอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) หรือสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็ก (non-Big 4 firms)

ทั้งนี้ ตัวเลข AQIs ที่สูงหรือต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสำนักงานสอบบัญชีอื่นอาจไม่สามารถให้ข้อสรุปได้ทันทีว่า สำนักงานสอบบัญชีนั้นมีคุณภาพมากหรือน้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชีอื่น เนื่องจากตัวเลข AQIs ที่สูงหรือต่ำไป อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยแวดล้อมที่ต่างกันของแต่ละสำนักงานสอบบัญชี ดังนั้น ในการพิจารณา AQIs จึงควรพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะนำ AQIs ไปใช้ในการประเมินคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี

ตัวอย่าง AQIs ที่น่าสนใจมีดังนี้

3.1) ปริมาณงานสอบบัญชีต่อหุ้นส่วน =

$$\frac{\text{no. listed companies}}{\text{no. partners}}$$

ตัวอย่าง AOI ปริมาณงานสอบบัญชีต่อหุ้นส่วน

อัตราส่วนปริมาณงานสอบบัญชีต่อหุ้นส่วน	ABC ปี 2564	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Big 4	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Non-Big 4
พนักงานด้านการสอบบัญชี	X.XX	2.84	2.08

สัดส่วนปริมาณงานสอบบัญชีบริษัทจดทะเบียนต่อจำนวนผู้สอบบัญชี

ในตลาดทุนสะท้อนให้เห็นถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี
ในตลาดทุนแต่ละท่านโดยเฉลี่ย ซึ่งการที่ผู้สอบบัญชีมีจำนวนลูกค้าบริษัท
จดทะเบียนในความรับผิดชอบมากจนเกินไป อาจทำให้การดูแลคุณภาพ

งานสอบบัญชีเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีได้ กรรมการ
ตรวจสอบจึงสามารถเปรียบเทียบ AQI ดังกล่าวกับค่าเฉลี่ยของสำนักงานสอบบัญชีอื่นได้ว่า โดยเฉลี่ย
สำนักงานสอบบัญชีอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันรับงานสอบบัญชีบริษัทจดทะเบียนก็บริษัทต่อผู้สอบบัญชี
ในตลาดทุน และอาจสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่า ผู้สอบบัญชี
ในตลาดทุนและสำนักงานสอบบัญชีจะมีเวลาเพียงพอที่จะรับงานหรือดูแลงานสอบบัญชีเพิ่มเติม
หรือไม่ อย่างไร โดยตัวอย่างคำถามที่อาจสอบถามเพิ่มเติม ได้แก่ ขนาดและความซับซ้อนของกิจการ
ที่รับตรวจสอบ รอบการปิดบัญชีของลูกค้าที่ผู้สอบบัญชีในตลาดทุนรับผิดชอบเป็นรอบเดียวกัน
หรือไม่ นอกเหนือจากลูกค้าบริษัทจดทะเบียนแล้วผู้สอบบัญชีในตลาดทุนแต่ละท่านต้องรับผิดชอบ
งานสอบบัญชีของกิจการนอกตลาดทุน งานในความรับผิดชอบอื่น ๆ และงานด้านการบริหารจัดการ
ภายในสำนักงานสอบบัญชีมีมากน้อยเพียงใด

3.2) ชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชี : ตัวอย่าง AQI ชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ตำแหน่ง	ชั่วโมงการปฏิบัติงาน สอบบัญชีของ สมาชิกอาวุโส		ชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชีของสมาชิกอาวุโส คิดเป็นร้อยละต่อชั่วโมงการสอบบัญชีทั้งหมด	
	ABC สำหรับการตรวจสอบ งบการเงินงวดปี 2564		สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Big 4	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Non-Big 4
partner	XX - XX	XX - XX%	1.57% - 7.20%	3.70% - 12.02%
EQCR	XX - XX	XX - XX%	0.32% - 2.50%	1.29% - 4.26%
manager	XX - XX	XX - XX%	3.89% - 21.36%	7.10% - 25.19%

ชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชีแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีของสมาชิกอาวุโสในทีมตรวจสอบ ได้แก่ ผู้สอบบัญชี (Partner หรือหุ้นส่วน) ผู้สอบทานการควบคุมคุณภาพงาน (EQCR) และผู้จัดการงานสอบบัญชี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในระดับที่จะช่วยให้คำแนะนำและดูแลทีมตรวจสอบในการวางแผนและออกแบบวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ระบุไว้ได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด เพื่อที่ทีมตรวจสอบจะสามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ เนื่องจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีในระดับผู้ควบคุมและสอบทานงานที่ยาวนาน ทำให้สมาชิกอาวุโสมีวิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (professional skepticism) ในระดับที่สูง ดังนั้น หากสมาชิกอาวุโสมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีในระดับที่เพียงพอจะช่วยให้สังเกตเห็นถึงรายการที่ผิดปกติในขณะที่ปฏิบัติงานตรวจสอบและสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ทีมตรวจสอบได้อย่างทันท่วงที

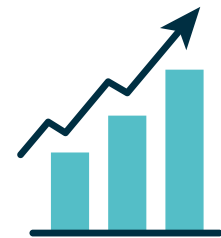

อย่างไรก็ดี ในการประเมินคุณภาพงานสอบบัญชีโดยรวม อาจจำเป็นต้องพิจารณา AQIs นี้ควบคู่กับปัจจัยอื่น เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจและความซับซ้อนของธุรกรรมทางบัญชีของกิจการ ประสบการณ์ของผู้สอบบัญชีและทีมตรวจสอบในการตรวจสอบลูกค้าในแต่ละอุตสาหกรรม ประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีของผู้ที่ทำหน้าที่สอบทานงานขั้นสุดท้ายในระดับรองลงมา และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3.3 ประสบการณ์ด้านการสอบบัญชี : ตัวอย่าง AQI ชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ตำแหน่ง	จำนวนปีเฉลี่ยของประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ปี 2564		
	ABC	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Big 4	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Non-Big 4
partner	XX	24	25
พนักงานด้านการสอบบัญชี	XX	4	4

ประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีของพนักงานแต่ละระดับสะท้อนให้เห็นถึง ศักยภาพและความพร้อมในด้านทรัพยากรบุคคลของสำนักงานสอบบัญชีโดยรวม ทั้งนี้ คุณภาพงานสอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเมื่อพนักงานในทีมตรวจสอบ มีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีมากขึ้น เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชียาวนาน จะมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานสอบบัญชีและมีความช่างสังเกต และสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (professional skepticism) เพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณาคุณภาพงานสอบบัญชีจากค่าเฉลี่ยประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีของพนักงานแต่ละระดับนี้ ควรพิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์เชิงลึกในระดับแต่ละงานสอบบัญชี โดยงานสอบบัญชีจะมีคุณภาพได้เมื่อสำนักงานสอบบัญชีได้มอบหมายงานที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกในทีมตรวจสอบแต่ละท่าน ตลอดจนให้เวลาในการปฏิบัติงานที่เพียงพอต่อปริมาณและความซับซ้อนของงาน รวมทั้งมีการสอบทานงานและควบคุมดูแล การปฏิบัติงานสอบบัญชี โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการสอบบัญชีสูงกว่าอย่างเพียงพอ ประกอบกับการอบรมพัฒนาความรู้ให้พนักงานอย่างต่อเนื่อง

3.4 ความทั่วถึงในการดูแลพนักงานด้านการสอบบัญชี :

ตัวอย่าง AQI ความทั่วถึงในการดูแลพนักงานด้านการสอบบัญชี

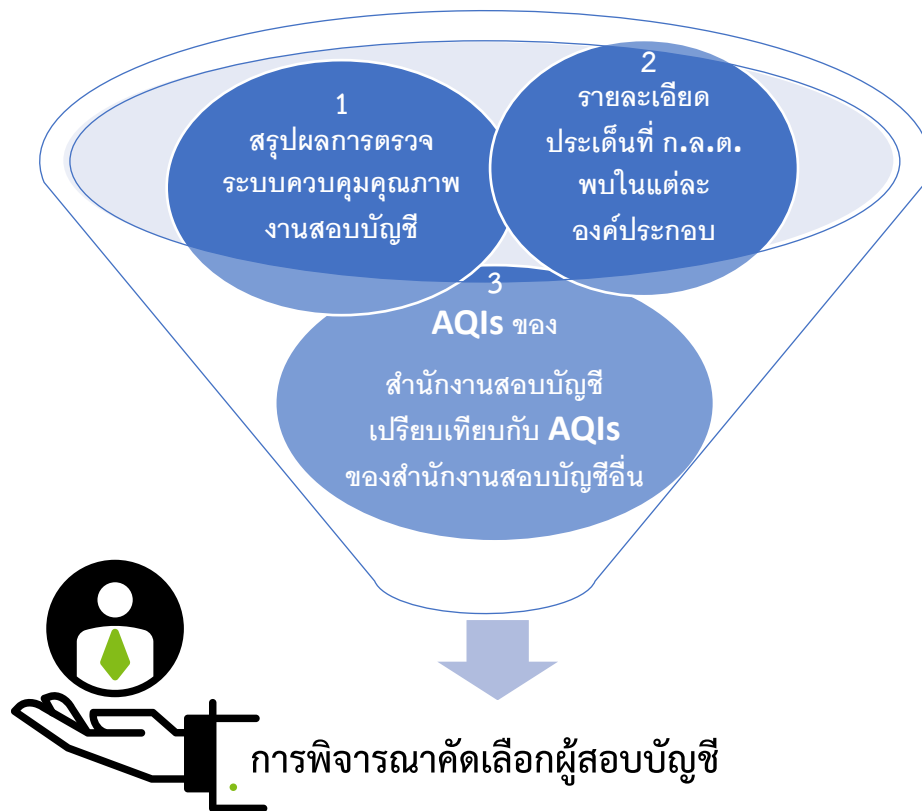
$$\text{สัดส่วนพนักงานต่อหุ้นส่วน} = \frac{\text{no. staff}}{\text{no. partners}}$$

$$\text{สัดส่วนพนักงานต่อผู้จัดการ} = \frac{\text{no. staff}}{\text{no. managers}}$$

อัตราส่วน	ABC ปี 2564	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Big 4	สำนักงานสอบบัญชี กลุ่ม Non-Big 4
staff / partner ratio	XX คน : 1 คน	25 คน : 1 คน	11 คน : 1 คน
staff / manager ratio	XX คน : 1 คน	6 คน : 1 คน	6 คน : 1 คน

จำนวนพนักงานด้านการสอบบัญชีต่อหุ้นส่วนและผู้จัดการด้านการสอบบัญชี สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอบบัญชีอาวุโสที่มีประสบการณ์สูงมีส่วนเพียงพอที่จะดูแลการปฏิบัติงานของผู้ที่มีประสบการณ์ น้อยกว่าอย่างทั่วถึงเพียงใด อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับปริมาณงาน สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีด้วย หากสำนักงานสอบบัญชีมีจำนวนพนักงานที่เพียงพอต่อ การปฏิบัติงานสอบบัญชีแล้ว อัตราส่วนจำนวนพนักงานต่อหุ้นส่วนและสัดส่วนจำนวนพนักงานต่อ ผู้จัดการที่ไม่สูงจนเกินไป จะทำให้หุ้นส่วนและผู้จัดการมีเวลาเพียงพอที่จะดูแลและสอบทานงานของ ทีมตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม

การพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี

กรรมการตรวจสอบสามารถนำข้อมูลสำคัญใน firm inspection report ของแต่ละ สำนักงานสอบบัญชีตามที่ได้กล่าวในหัวข้อที่แล้วมาเปรียบเทียบกัน เพื่อที่จะสามารถตั้งคำถาม และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีได้ ดังนี้

1

เปรียบเทียบคะแนนผลการประเมินระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวมและในแต่ละองค์ประกอบจากข้อมูลส่วนที่ 1 สรุปผลการตรวจระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี เพื่อที่จะได้ทราบเบื้องต้นว่า สำนักงานสอบบัญชีแต่ละแห่งมีระบบควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีในองค์ประกอบใดบ้าง และองค์ประกอบใดที่มีประเด็นสำคัญที่สำนักงานสอบบัญชียังสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

2

พิจารณาข้อมูลส่วนที่ 2 รายละเอียดประเด็นที่ ก.ล.ต. พบในแต่ละองค์ประกอบ และข้อมูลส่วนที่ 3 AQIs ของสำนักงานสอบบัญชีเปรียบเทียบกับ AQIs ของสำนักงานสอบบัญชีอื่น เพื่อพิจารณาประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานตรวจสอบงบการเงินของกิจการ ซึ่งกรรมการตรวจสอบควรสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักงานสอบบัญชีเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี

หากสำนักงานสอบบัญชีมีประเด็นในองค์ประกอบ **Leadership Responsibilities** เกี่ยวกับการจัดสรรงาน ในปริมาณที่**มากเกินไป**แก่ผู้สอบบัญชีในสังกัด หรือมีประเด็นในองค์ประกอบ **Client Acceptance** เกี่ยวกับความเหมาะสมของการรับงานสอบบัญชีสำหรับกิจการที่ประกอบธุรกิจเฉพาะหรือมีความซับซ้อน **เกินกว่าทรัพยากรที่มีอยู่** ประกอบกับข้อมูล AQIs ปริมาณงานสอบบัญชีบริษัทจดทะเบียนต่อจำนวน **ผู้สอบบัญชีในตลาดทุน**ของสำนักงานสอบบัญชีมี**สัดส่วนที่สูงมาก**เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของสำนักงานสอบบัญชีอื่น หรือสัดส่วนชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชีของสมาชิกอาวุโสในทีมตรวจสอบแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีที่**ค่อนข้างต่ำ** อาจแสดงให้เห็นว่า สำนักงานสอบบัญชีไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะรับงานสอบบัญชีเพิ่มเติม

ทั้งนี้ ในกรณีที่สำนักงานสอบบัญชีได้ดำเนินการแก้ไขประเด็นข้อสังเกตข้างต้นแล้ว กรรมการตรวจสอบอาจพิจารณาสอบถามสำนักงานสอบบัญชีเกี่ยวกับผลการแก้ไข เพื่อพิจารณาว่าสำนักงานสอบบัญชีจะสามารถรับงานสอบบัญชีของกิจการและปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพหรือไม่ เช่น

- ❓ ปัจจุบันผู้สอบบัญชีในสังกัดได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบลูกค้ายุทธศาสตร์และเป็นและกิจการนอกตลาดทุนที่ราย กิจการที่รับตรวจสอบมีขนาดและความซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด รอบการปิดบัญชีของลูกค้าที่ผู้สอบบัญชีในตลาดทุนรับผิดชอบเป็นรอบเดียวกันหรือไม่ และผู้สอบบัญชีได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากการตรวจสอบงบการเงินหรือไม่ อย่างไร
- ❓ ในกรณีที่ทีมตรวจสอบพบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะสามารถมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการให้คำปรึกษาแก่ทีมตรวจสอบ และการหารือประเด็นดังกล่าวร่วมกับกรรมการตรวจสอบและผู้บริหารของบริษัทมากขึ้นเพียงใด และสำนักงานสอบบัญชีมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (technical committee) ที่จะสามารถให้คำปรึกษาแก่ทีมตรวจสอบได้อย่างทันท่วงทีหรือไม่ อย่างไร
- ❓ สำนักงานสอบบัญชีมีการลงทุนในทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีและทีมตรวจสอบสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร
- ❓ เหตุใดสำนักงานสอบบัญชีจึงเชื่อมั่นว่า จะสามารถรับตรวจสอบงบการเงินของกิจการเพิ่มได้

หากสำนักงานสอบบัญชีมีประเด็นในองค์ประกอบ **Human Resources** เกี่ยวกับการฝึกอบรมแก่พนักงาน**ไม่เพียงพอ** หรือองค์ประกอบ **Engagement Performance** ยัง**พบข้อบกพร่อง** ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี เช่น ประเด็นที่ยากและซับซ้อน หรือประเด็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษ

กรรมการตรวจสอบอาจพิจารณาสอบถามสำนักงานสอบบัญชีเพิ่มเติมว่าสำนักงานสอบบัญชีมีแนวทางในการแก้ไขประเด็นดังกล่าวอย่างไร เพื่อพิจารณาว่า ประเด็นดังกล่าวจะกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของกิจการหรือไม่ เช่น

- ① สำนักงานสอบบัญชีได้ติดตามผลการแก้ไขในเรื่องดังกล่าวแล้วหรือไม่ อย่างไร และปัจจุบันยังพบข้อบกพร่องในลักษณะดังกล่าวอีกหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับรายการบัญชีในลักษณะเดียวกับธุรกิจของบริษัท (เช่น การตรวจสอบสินค้าคงเหลือ) สำนักงานสอบบัญชีจะมั่นใจได้อย่างไรว่า จะไม่เกิดข้อบกพร่องซ้ำอีก
- ② ผู้สอบบัญชีในตลาดทุน ผู้สอบทานการควบคุมคุณภาพงาน และทีมตรวจสอบ มีประสบการณ์ในการตรวจสอบธุรกิจที่ยากและซับซ้อนมากน้อยเพียงไร
- ③ สำนักงานสอบบัญชีมีผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง หรือสามารถว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาร่วมในทีมตรวจสอบหรือให้คำปรึกษาแก่ทีมตรวจสอบได้หรือไม่
- ④ สำนักงานสอบบัญชีมีคู่มือการตรวจสอบและแนวการตรวจสอบที่เพียงพอเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องที่ยากและซับซ้อน หรือเรื่องใหม่ที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินเริ่มบังคับใช้ หรือไม่

สืบค้น firm inspection report จากแหล่งใด

เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564 ก.ล.ต. ได้จัดประชุมร่วมกับประธานกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน เพื่อสื่อสารบทบาทหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบ

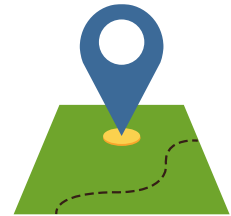

99%

ในการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อยกระดับคุณภาพการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพรายงานทางการเงินให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็น

จากผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 600 คน พบว่า ร้อยละ 99 ของผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด (161 คน) เสนอให้มีการเปิดเผย firm inspection report ของสำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนบนเว็บไซต์ของ ก.ล.ต. เพื่อที่กรรมการตรวจสอบจะสามารถนำรายงานดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านคุณภาพเป็นหลักได้

ปัจจุบัน ก.ล.ต. จึงได้สนับสนุนให้สำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนทุกแห่งเปิดเผย firm inspection report ฉบับล่าสุดบนเว็บไซต์ของ ก.ล.ต. เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนและกรรมการตรวจสอบมีข้อมูลเชิงคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีที่เพียงพอในการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชีให้เหมาะสมกับขนาดและความซับซ้อนของกิจการ รวมทั้งเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและส่งเสริมให้ stakeholders เห็นถึงความสำคัญของคุณภาพงานสอบบัญชี ซึ่งจะมีส่วนผลักดันให้สำนักงานสอบบัญชียกระดับคุณภาพงานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้ระบบนิเวศในการจัดทำรายงานทางการเงินเกิดความสมดุล และยกระดับความเชื่อมั่นของระบบการรายงานทางการเงินและตลาดทุนไทย

ทั้งนี้ ท่านที่สนใจอ่าน firm inspection report สามารถเข้าไป download รายงานดังกล่าวได้ที่ <https://market.sec.or.th/public/orap/AUDITOR01.aspx?lang=th> หรือสามารถขอรายงานดังกล่าวได้จากสำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนโดยตรง